

Tisztelt Olvasó!

Tisztelt Olvasó!

Engedjék meg, hogy először is a megválasztott tisztségviselők nevében megköszönjem tagjaink bizalmát. Tudjuk, az Önöktől kapott mandátum komoly felelősséggel is jár. Jól működő, szakmailag elismert, gazdaságilag stabil egyesületet vettünk át az elődöktől.

Egy tenyésztő szervezet akkor működik jól, ha tagjai elégedettek, az egyesület vezetői és dolgozói ellátják őket a munkájukhoz szükséges információkkal, segítséget nyújtanak napi gondjaikban, és az élet szinte minden területén képviselik érdekeiket. Mi azon leszünk, hogy a magyartarka tenyésztők nagy családját (ma már több mint 800 tag) legjobb tudásunkkal szolgáljuk. Ezt nem pénzért, hanem a fajta és a szakma iránti elkötelezettségből tesszük. Napjaink kihívásai szükségessé teszik a szakmai színvonal minél magasabbra emelését, a tenyésztők összefogásának, szervezetségének javítását és az érdekeik határozott képviseletét. Tennivaló tehát bőségesen van előttünk. Ötleteikkel, kérdéseikkel segítsék munkánkat, hogy szakmailag és anyagilag is megbecsült, elégedett gazdálkodói lehessünk szeretett hazánknak és egész Európának.

Rácz Károly
elnök, MTE

TARTALOMJEGYZÉK

Küldöttközgyűlés	4
A "Magyartarka Fajtáért" emlékérem kitüntetettjei	8
III. Tarka Fotópályázat	9
Támogatások a szarvasmarha ágazatban 2005-ben	10
A KE Állattudományi Kar szarvasmarha telepe	12
Nagyvázsonyi Mezőgazdasági Kft.	13
Szarvasmarha-tenyésztés a XXI. században	14
Emlékezések	16
Szilázstartósítás	17

Készült a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium támogatásával

A Magyartarka Tenyésztők Egyesülete
Információs lapja

A szerkesztőbizottság tagjai:
Dr. Holló István
Dr. Húth Balázs
Dr. Stefler József

Főszerkesztő: Füller Imre

Szerkesztőség:
Magyartarka Tenyésztők Egyesülete
7150 Bonyhád, Zrínyi út 3.
tel.: 74/451-022, fax: 74/451-022
e-mail: info@magyartarka.axelero.net
web: <http://www.magyartarka.hu>

ISSN 1587-9305

Kiadó: Magyartarka Tenyésztők Egyesülete
7150 Bonyhád, Zrínyi út 3.
tel.: 74/451-022, fax: 74/451-022
e-mail: info@magyartarka.axelero.net

Felelős kiadó: Rácz Károly
Lektor: Vadászné Varnyú Anikó
DTP: Szalai Norbert

Nyomda: Pethő & Társa Nyomda
Megjelenés: negyedévente 1.000 példányban

Füller Imre ügyvezető igazgató, MTE

KÜLDÖTTKÖZGYŰLÉS

Beszámoló a 2004. évről

A Magyarartarka Tenyésztők Egyesülete 2004. február 16. és március 2. között rendezte meg VII régióban a részttaggyűléseit. A regionális összejöveteleken, a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium, osztályvezetője Lukács László úr tartott előadásokat "Agrárium és szarvasmarha-tenyésztés 2005-ben" címmel, valamint meghallgathatták a 2004. évi beszámolót. A hét régióban összesen 191-en vettek részt a tanácskozásokon. Úgy gondolom, hogy az Egyesület munkájáról és a 2005-ben várható piaci helyzetről, támogatásokról kapott információ, sok új ismeretet adott a résztvevőknek. A tagság aktív közreműködése jellemezte a néha családias méretű összejöveteleket.

A regionális taggyűléseket a küldöttközgyűlés követte, melyet 2004. március 24-én rendeztünk meg Bonyhádon a Művelődési Központban. A napirendi pontjai a következők voltak:

1. Megnyitó - Tóth Róza elnök
2. Agrárium és szarvasmarha-tenyésztés 2005-ben. - Lukács László FVM osztályvezető
3. Alapszabály módosítás - dr. Nagy Tibor jogtanácsos
4. Munkabeszámoló az Egyesület 2004. évi tevékenységéről - Füller Imre ügyvezető igazgató
5. Ellenőrző bizottság jelentése - Hahner Ferenc ellenőrző bizottság elnök
6. Belépés a Tejtermelők Szakkollégiumába.
- Résztvétel gazdasági társaság alapításában - Tóth Róza elnök
7. 2005. évi költségvetés - Füller Imre ügyvezető igazgató
8. A "Magyarartarka fajtáért emlékérem" átadása - Tóth Róza elnök
9. "Elit törzskönyvek" átadása - Tóth Róza elnök
10. Tisztségviselők választása.
11. Tisztségviselők díjazásának meghatározása.
12. Kizárások.
13. Egyebek

A levezető elnök Tóth Róza köszöntötte a megjelent küldötteket, majd a napirendi pontok elfogadása után felkérte Lukács László osztályvezető urat, a szarvasmarha ágazatot érintő ez évi támogatási rendszer összefoglalására. Az értékes információkat kérdések felvetések követték.

A Küldöttközgyűlés megválasztotta az Egyesület új vezetését, amelynek elnöke Rácz Károly lett. A többi megválasztott tisztségviselővel az újság belső oldalán ismerkedhetnek meg.

A 2004. évi munkabeszámolót Füller Imre ügyvezető igazgató tartotta:

Egyesületünk 2004. december 31-i taglétszáma az öt évvel korábbihoz hasonlítva 284 taggal 57%-kal növekedett. A 2004 évi záró taglétszámunk 779. Az Egyesületünknel regisztrált tehén létszám 2004. évben 738 tenyészetben 19.205, melyből 507 tenyészetben 12.056 fejt (kettőshasznosítású) tehén, 237 tenyészetben 7.149 nem fejt (húshasznosítású) tehén (2 tenyészetben fejt és nem fejt állomány is található). A tehén létszám megoszlását vizsgálva megállapítható, hogy 9 vagy kilencnél kevesebb tehene 369 tagunknak van, ha szü-

kítjük a kört, 3 vagy annál kevesebb tehénnel 136 tagunk rendelkezik.

2004. évben laktációt zárt magyarartarka tehenek átlagos termelése 10-15 fajtakód között a következőképpen alakult:

- 5023 kg tej, 200,7 kg tejszír, 3,99%, 174,8 kg tej fehérje 3,43%,
- a két ellés közötti napok száma 408 nap
- az első elléskori életkor 29,3 hónap
- a tejtermelést 293 nap alatt biztosították átlagosan a tehenek
- a hasznos élettartam 2,9 laktáció
- 6009 laktáció

A 2000. évhez viszonyítva növekedett:

- 4800 kg tej, 193,1 kg tejszír, 4,02%, 162,8 kg tej fehérje 3,39%,
- a két ellés közötti napok száma 406 nap
- az első elléskori életkor 29,6 hónap
- a tejtermelést 293 nap alatt biztosították átlagosan a tehenek
- a hasznos élettartam 2,9 laktáció
- 8487 laktáció

A genetikai előrehaladás érdekében az elmúlt években is minden évben bika-nevelő szemlékre került sor. 2004. évben 15 bika előállító gazdaságban 233 bika-

nevelő tehenet célpárosítottunk a legnagyobb genetikai értéket képviselő hazai és import apaállatokkal. A fejtt állományokban 11 tenyésztőből 178 bikanevelő tehenet célpárosítását végezte el a bizottság. KTI átlaguk 124,3. A nem fejtt állományokban 5 tenyésztőből 55 tehenet célpárosítása történt meg, a tehenek átlagos minősítő indexe 105% volt.

A bikanevelő tehenek teljesítmény szintjét a Szakbizottság határozza meg minden év első szakbizottsági ülésén, 2004. évben a bikanevelő tehen szint a tehen tenyészték alapján a 100 plusz 1 szórásérték, ami 112 KTI-nek felel meg. A tenyészbikák forgalmazhatósági szintjét is meghatározta a szakbizottság:

- fajtakód 10-14 közötti, ami $\geq 75\%$ -os vérhányadot jelent
- tejtermelés területén a forgalmazhatósági határ legalább 5 tenyésztőben, legalább 10 értékelődött lány, az ismételtelhetőség $\geq 60\%$.
- hústermelés területén a forgalmazhatósági határ legalább 1 tenyésztőben, legalább 5 értékelte fiú, az ismételtelhetőség $\geq 50\%$

Az Egyesület 1994. óta spermadepót működtet, amelyet 2004-ben 1722 adag import spermával töltöttünk fel: Rumba, Dionis, Rawein, Honda, Mandl, Dieter, Votan és a dán genetikai szarvatlan Supery, Sepp, Sirius, Triton. Az elmúlt év depóforgalma 2012 adag volt, az előző évhez hasonlóan. Az importból származó bikákat a bikanevelő tehenek célpárosítására is használjuk.

Itt hívom fel Tisztelt Tagtársaim figyelmét arra, hogy a spermaforgalmazás területén a piac liberalizálását tűzte zászlajára az Európai Unió. Ez azt jelenti, hogy hamarosan nem szabhatunk gátat a beérkező tenyészbika importnak. Közös elhatározásunk, hogy a magyartarka mesterséges termékenyítésre alkalmas tenyészbikapark a tagság tulajdona legyen, hogy megfelelő minőségű és áru spermát állítsunk elő. Ezt a munkát tehát közösen határoztuk el. A sikere teljes egészében rajtunk, Önökön múlik. 2006 lesz az, az időpont, amikor hústenyésztékkel rendelkező saját tenyészbikánk lesz. Az Egyesület nem tilthatja meg és gátat sem szabhat hamarosan annak, hogy behozzanak bármilyen "bóvli" az országba, de Önök mondhatják, csak azt veszem meg,

amit az Egyesület ajánl. Amennyiben a "bóvli" vásárolják a közös akaratomk nehezen fog előre haladni. Figyeljenek az Egyesület szakmai kiadványaiban közölt tenyészbikákra, ajánlatokra. Kapcsolataink révén biztos, hogy az Önök érdekeit szem előtt tartva végeztük, végezzük a munkánkat a közeljövőben is. A "vásár" szabad, nem csak Magyarországon, hanem a többi európai uniós tagországban is. Az Önök dolga csupán annyi, hogy az Egyesület ajánlásait figyelembe véve a kiadványainkban felsorolt tenyészbikákkal termékenyíttessék teheneket. A jelzett szaporítóanyagok a spermaforgalmazókon keresztül könnyen beszerezhetőek.

A célpárosításból származó bikaborjak származásellenőrzés és érvizsgálat után az OMT Rt. Szombathelyi Állomására kerülnek KSTV-re. A 2004. évben 18 tenyészbika jelöltet vásárolt fel az Egyesület. A 2004-ben értékelte tenyészbika jelöltek közül 7 mesterséges termékenyítésre, 5 természetes fedeztetésre alkalmas minősítést kapott. Kettő vágóhídi értékesítésre került. A tartásért és takarmányozásért bérleti díjat fizetünk az OMT Rt-nek. Az Egyesület tulajdonában lévő tenyészbikák 2004. december 31-i záró létszám a következő képpen alakult:

- növendék tenyészbika 11, (KSTV-be állítva, de még nem zárta le a KSTV-t)
- központi lajstromszámmal ellátott tenyészbika 15, ebből ivadék teljesítmény vizsgálatban (ITV) elindított tenyészbika 12.

Az üzemi saját teljesítmény vizsgálaton (ÜSTV) 2000-ben 38, 2001-ben 53, 2002-ben 42, 2003-ban 46, 2004-ben 32 bika kapott természetes fedeztetésre alkalmas minősítést, központi lajstromszámot, ezek fedeznek is a tenyésztetekben. Itt szeretném megjegyezni, hogy ÜSTV csak tenyészbika előállító tenyésztőben folyhat a "Tenyésztési program" előírásainak megfelelően.

A mesterséges termékenyítésre alkalmas tenyészbika jelölteket ITV-ban indítjuk évenként két alkalommal.

Az elmúlt év tavaszi ciklusában öt bika indult fejtt (kettőshasznosítású) állományokban. A bikák Egyesület tulajdonát képezik:

17509 Ménesbirtok Bendegúz Rabat
17570 Bonyhádi Bertalan Humlang
17571 Kocséri Beton Randy
17572 Jáki Bárány Horwart
17722 Kocséri Bennfentes Horwart

Három tenyészbika pedig nem fejtt (húshasznosítású) állományokban indult ITV-ban:

17338 Vásárhelyi Ákos Spiro
17509 Ménesbirtok Bendegúz Rabat
17571 Kocséri Beton Randy

Az őszi ciklusban három bika indult fejtt (kettőshasznosítású) állományokban, mindhárom Rumba ivadék. A Rabenstein ausztriai születésű, a Bonyhádi Ballagó,

pedig az első embrió átültetésből született tenyészbika jelölt:

18110 Jáki Cudar Rumba

18444 Rabenstein

18031 Bonyhádi Cimbor Rumba-ET

Az ivadékvizsgálatot az OMT Rt. segítségével kidolgozott ITV terv alapján, a Szarvasmarha Teljesítményvizsgálati Kódex előírásainak megfelelően indítottuk el.

A Tenyésztési Programnak megfelelően évente két alkalommal az Egyesület Szakbizottsága határozza meg a forgalmazható tenyészbikák körét a májusi és novemberi tenyészérték becslési futtatások után. A 2004. évben terveinknek megfelelően kizárólag magyartarka bázison futott a tenyészérték becslés, ami némi változást okozott a májusi 2-i értékelés során.

A Szakbizottság határozata alapján évente két alkalommal jelentetjük meg a Tenyészbika Teljesítmény Összesítő kiadványunkat, amelyet a termelésellenőrzést folytató tagjaink részére juttatunk el.

A szomatikus sejtszám tenyészérték az elmúlt évi értékelések során mindkét alkalommal hivatalosan is megjelent tenyészbikáink mellett.

Bővült a tenyészértékek sora a hús tenyészértékkel, amelyhez az adatgyűjtésben a Kaposvári Egyetem Állattudományi Karának és a Veszprémi Egyetem keszthelyi Georgikon Mezőgazdaságtudományi Karának munkatársai voltak segítségünkre. Ez a munka 2001-ben kezdődött. A mai napig 363 ITV-s hízóbika került minősítő vágásra és 65 részletes csontozásra. Ezek a minősítő vágások voltak segítségünkre a tenyészértékbecslés kiszámításához, melyet Ausztria, Németország és Magyarország közösen végez. 2005-ben Csehország és Olaszország is csatlakozni akar a közös tenyészérték becslési programhoz.

A hústenyészérték számításához szükséges adatgyűjtés folyamatos. A novemberi értékelést követően 32 tenyészbikánk rendelkezik hivatalos tenyészértékkel.

A fejési sebesség tenyészérték számításához szükséges adatgyűjtés is folyamatos. Ezt a munkát 2000. augusztusában kezdtük el. A négy év alatt összesen 2473

értékelt mérést hajtottunk végre, melynek alapján az elsőborjas tehének átlagos fejési sebessége 1,77 kg/perc, a maximális fejési sebessége 2,63 kg/perc, míg a többklaktációs tehének átlagos fejési sebessége 1,85 kg/perc, a maximális fejési sebessége pedig 2,78 kg/perc. Célunk, hogy a meglévő adatok alapján meghatározzassuk tenyészbikáink fejési sebesség tenyészértékét. A perzisztencia tenyészértékkel kiegészülve pedig, az ún. funkcionális tulajdonságokra fitness tenyészértéket számíthatunk. Terveink szerint a tej-, a hús és a fitness tenyészérték alkotná az ökonómiai összevont tenyészérték indexet.

Az elmúlt öt éves ciklusban indítottuk útjára, azóta is nagy népszerűségnek örvendő egyesületi újságunkat. Az első szám 2001. decemberében jelent meg, és évente négy alkalommal tájékoztatja egyesületi tagjainkat a fajta tenyésztésével kapcsolatos legfontosabb információkról, rendeletekről. Véleményem szerint az újság az információ átadáson kívül a tagtoborzásban is nagy szerepet játszott.

Egyesületünk Elnöksége a 2005. évre vonatkozóan tagdíjmódosítást nem tervez. Javasoljuk, hogy ebben az évben is 1000.- Ft alaptagdíj + tehenenként 300.- Ft legyen a tagdíj mértéke.

A Magyartarka Tenyésztők Egyesülete tagja az Európai Hegyitarka Szövetségnek és a Szimentáli Világszövetségnek. Részt vettünk a Világszövetség és az Európai Hegyitarka Tenyésztők Szövetsége kongresszusán. Az elnökség elfogadta azt a 10 pontos cselekvési programot, amelyet újságunk korábbi számában tagjaink is megismerhettek.

2004. évben - az előző évekhez hasonlóan - a Hegyitarka Tenyésztők Európai Szövetsége megrendezte a tagországok küllemi bírálóinak találkozóját Ausztriában. Itt minden részt vevő ország beszámolt egy éves küllemi bírálói tevékenységéről és a populáció küllemi paramétereiről. Ezt követően minden alkalommal közös szemegyeztető bírálatra került sor. A bizottság munkájának irányítását Johan Tanczler úr (Ausztria) végzi. Az Egyesületet két küllemi bírálónk Harmat Ákos és Vágó Barna képviselték.

2001. év óta az Egyesület napi ügye-

inek intézését az Egyesületi Iroda végzi. A könyvelés és pénzügyek, normatív támogatás igénylés összesítése, igazolások kiadása is itt történt. A 2004. évet Egyesületünk veszteséggel zárja, az ok, hogy év végén az Elnökség határozata alapján 20.000.- Ft támogatásban részesült minden ITV-ből született 2004. évben ellett elsőborjas tehen, kettős és húshasznosítású egyaránt. A támogatás teljes összege 7.360.000.- Ft volt, mely összegek a tenyésztők számára átutalásra kerültek. Egyesületünk pénzügyi helyzete a mérlegben megjelenő veszteség ellenére stabil. Az előző évihez hasonlóan alakult pénzügyi helyzetünk. Vagyonunk az elmúlt öt évben szépen gyarapodott 2000. évben 35 millió Ft volt, amely 2004. évre elérte a 61 millió Forintot. A tenyészbikákat befektetett eszközként tartjuk nyilván, így a befektetett eszközök értéke is nőtt 2.686 ezer Ft-ról 13.964 ezer Ft-ra. Ezúton is szeretném munkatársaimnak megköszönni a 2004 évi munkájukat.

A 2004. évi FVM rendeletek alapján a normatív támogatás-igénylést az előző évekhez hasonlóan az Egyesület végezte. Az év folyamán a törzskönyvi ellenőrzés díjtétele került jelentősebb mértékben megemelésre, mondván, hogy a tenyésztő szervezetek ebből a bevételből fedezték - az eddig pályázatokból befolyt összegek helyett - a kiadásait.

Minden évben tájékoztatjuk tagjainkat a támogatások igénylésének rendjéről, a szükséges nyomtatványokat megküldjük részükre. Kérjük Önöket, hogy a kiküldött nyomtatványokat pontosan tanulmányozzák át, töltsék ki és küldjék a tájékoztató levélben leírtaknak megfelelő címre. Amennyiben nem tudnak eligazodni a sok-sok papír útvesztőjében, telefonáljanak, szívesen segítünk.

Az FVM által meghirdetett pályázatok útján összesen 12.515.000.-Ft-ot nyert el az Egyesület.

2004. évben tenyésztőink révén képviseltettük magunkat a regionális állattenyésztési kiállításokon: Hódmezővásárhely, Debrecen, Kaposvár. A kiállításokon a fajta tenyészcélját reprezentáló, gondosan előkészített állatok kerültek

Megnevezés	Saját erő	Teljes Összeg (elszámolás)	Elnyert támogatás	Elszámolás ideje
AMC pályázat Budapest (100%)			1.400.000.-	elszámolva
KSTV. működés /OMT Rt. Egyesület	7.500.000.-	12.500.00.-	5.000.000.-	elszámolva
Szoftver fejlesztés (40%)	360.000.-	600.000.-	240.000.-	elszámolva
Újság (70%)	788.000.-	2.628.000.-	1.840.000.-	elszámolva
Tenyészbika teljesítmény-összesítő (70%)	163.000.-	544.000.-	381.000.-	elszámolva
Számítógép vásárlás (50%)	981.000.-	1.635.000.-	654.000.-	elszámolva
Kiállítások. (40%)	2.400.000.-	4.000.000.-	1.600.000.-	elszámolva
Működési költség (100%)			1.000.000.-	
Szakmai rendezvény (50%)	400.000.-	800.000.-	400.000.-	elszámolva
Összesen:			12.515.000.-	
Működési költség FVM			4.000.000.-	elutasítva

Az egyesület 2004-ben benyújtott és elnyert pályázatait

bemutatásra. A regionális kiállításokon a show-bírálatokat az Egyesület küllemi bírálója Vágó Barnabás, és tenyésztésvezetője Harmat Ákos végezte. Ezek a kiállításokon nagy sikert arattak tenyészállataink és a minden délben asztalra került magyartarka húsból készült finomságok. Úgy gondoljuk, aki meglátogatta az Egyesület standját, jó tapasztalatokkal és teli gyomorral nézhette tovább a kiállítást. Köszönjük a kiállítók színvonalas bemutatkozását, felajánlásait, - melyet elnökségi határozatban köszöntünk meg - és a szervezők munkáját.

A kaposvári Pannon Állattenyésztési Napokon a show-bíró Richard Pichler úr volt az Osztrák Szarvasmarha-tenyésztő Szövetség ügyvezető igazgatója és az Európai Szövetség elnöke, valamint Rudolf Pumberger úr az Osztrák Szövetség elnöke. A kiállítást - országos rendezvény révén - nemzetközivé tettük azzal, hogy a hegyitarka tenyésztés aktuális problémáiról konferenciát szerveztünk, amelyen 6 ország delegációja vett részt. Az eseményről az újságunkban részletesen beszámoltunk. A kiállítások és a Tarka Fesztivál felajánlásait köszönjük:

A kiállításokon részt vett tenyészetek: Tevel, Kossuth Mezőgazdasági Szövetkezet; Derecske, Petőfi Kft.; Hajdúböszörmény, Béke Agrárszövetkezet; Hajdúnánás, Béke Mezőgazdasági Szövetkezet; Bonyhád, Pannónia Mezőgazdasági Rt.; Egyházaskér, Rádóci Agrár Kft.; Nagyvács, Nagyvácsy Mezőgazdasági Kft.; Aparhant, Mezőgazdasági Szövetkezet; Kakasd, Nemes János és családja;

Hódmezővásárhely

- Hajdúböszörmény, Béke Agrárszövetkezet
- Mezőhegyes, Ménesbirtok Rt.
- Szabadkigyós, Mg. Szakképző Intézet

Debrecen

- Derecske, Petőfi Kft
- Hajdúböszörmény, Béke Agrárszövetkezet
- Hajdúnánás, Béke Mezőgazdasági Szövetkezet

Kaposvár

- Bonyhád, Pannónia Mezőgazdasági Rt.
- Egyházaskér, Rádóci Agrár Kft.
- Gencsapáti, Savaria Mezőgazdasági Szövetkezet
- Ják, Ráczné Gyalog Stefánia magántenyésztő
- Mesterháza, Family Kft.
- Nagyvács, Nagyvácsy Mezőgazdasági Kft.
- Nyőgér, Hegyhát Mezőgazdasági Szövetkezet
- Osztopán, Trencsényi Farm Kft.
- Polány, Tarka-Hús Kft.
- Tevel, Kossuth Mezőgazdasági Szövetkezet

Az elmúlt évek során jól működő kapcsolatot építettünk ki a többi tenyésztőszervezettel, külön is szeretném kiemelni a Holstein-fríz Tenyésztők Egyesületét és a Magyar Hereford, Angus, Galloway Tenyésztő Egyesületét. Sok esetben közösen lépünk fel és tárgyalunk, most már több kérdésben, amit az első néhány alkalommal - néhány évvel ezelőtt - kisebb megilletődés kísért, később

viszont hozzászoktak a körülöttünk élők, hogy a három egyesület sok kérdésben a megbeszélések előtt egyeztet, és így tárgyal.

Közös erővel, mint talán azt az Egyesület honlapján már olvasták átalakításra került a Szarvasmarhatenyésztők Szövetsége is. A Szövetség továbbra is aktívan munkálkodik a szarvasmarha tenyésztők érdekében. Nem szűnt meg, csak átalakult a szerkezete, költségtakarékosabb, olcsóbb, de hatékonyabb szervezet lett.

Két szakkollégium működik a szövetségben belül, a hús és tejtermelés szakkollégiuma. A húsos a HUMOSZ melynek az elmúlt évben lett tagja Egyesületünk, a tejesebe való belépésről, pedig az idei évben kell döntenie a küldöttközgyűlésnek. A HUMOSZ, a Tejtermelők Érdekvédelmi Egyesülete és a Magyar Szarvasmarhatenyésztők Szövetsége új alapszabálya a cégbíráson bejegyzésre került.

Továbbra is jó a kapcsolat az országos szervezetekkel a MÄSZ, OMMI, ÁT Kft, OMT Rt.

Kapcsolatunk a gleisdorfi és wieselburgi mesterséges termékenyítő állomásokkal, a felső-ausztriai tenyésztőszövetséggel, valamint az Osztrák Hegyitarka Tenyésztők Szövetségével (AGÖF) szinte napi vonatkozású, ugyanígy a szomszédos országokkal Szlovákia, Szlovénia, Románia, tarka tenyésztőivel és a Csehországi tenyésztőszervezettel.

FELHÍVÁS!!!

Tisztelt Szarvasmarha-tenyésztők!

Felnőtt-, növendék- és hizómarha-felvásárlás, valamint értékesítési tanácsadás.

Telefonos információszolgáltatás a megjelölt állattenyésztést érintő rendeletekről, árákról, piaci lehetőségekről.

Háztól történő értékesítés szervezése Bács-Kiskun és Csongrád megye, de 10 állat felett az egész ország területén.

Érdeklődni: Gárgyán István
Cím: 6411 Zsana,
Kossuth L. u. 1.
Telefon: 30/498 4054

A "MAGYARTARKA FAJTÁÉRT" EMLÉKÉREM KITÜNTETETTJEI

Fodor Balázs (1953-2002)

Fodor Balázs Budapesten született 1953. november 7-én. Általános agrármérnöki diplomáját Gödöllőn, az Agrártudományi Egyetem Mezőgazdaság-tudományi Karán szerezte 1978-ban, majd 1986-ban, posztgraduális képzés keretében szarvasmarha-tenyésztési oklevelet szerzett.

Az egyetemi tanulmányokat követően különböző beosztásokban, a dunavarsányi

Petőfi Mezőgazdasági Termelőszövetkezetben, az Embrióátültető Gt.-nél, az Állattenyésztő Közös Vállalatnál, a BOSCOOP Agrárfejlesztő Közös Vállalatnál, valamint a Holstein-fríz Tenyésztők Egyesületénél dolgozott. 1992-től az Országos Mesterséges Termékenyítő Rt. vezérigazgató helyettese volt. Végül, 2001-ben a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium helyettes államtitkárává neveztek ki.

A minisztériumban a mezőgazdasági, az állategészségügyi- és élelmiszer ellenőrzési, a növényvédelmi- és agrárkörnyezetgazdálkodási és a földművelésügyi hivatalok főosztálya, valamint a vízgazdálkodási önálló osztály tartozott hozzá.

1992-től kezdődően az OMT Rt.-ben végzett munkája során került igen szoros kapcsolatba a magyartarka tenyésztéssel. Mindig odafigyelt ránk, rendszeres résztvevője volt a bikanevelő szemléknek, segített a bikanevelő tehének célparosításában. Kezdeményezője, támogatója és segítője volt a központi sajtótájékoztató vizsgálat állomás létrehozásának is, ahol a magyartarka tenyészbika jelöltek egy hízekonysági előszelekción estek át. Az FVM-ben is hozzá tartoztak a tenyésztőszervezetek, s mindig bizalommal fordulhattunk hozzá, segített és kérte a véleményünket.

Tevékenységét a szakma szeretete, a szakma iránti elhivatottság jellemezte. Munkáját olyan szenvedéllyel és szakértelemmel végezte, hogy ez például szolgálhat mindannyiunk számára. Úgy gondolom ma is köztünk van, hiszen a mondás így hangzik: "Csak az hal meg, akit elfelejtették."

Filep József

1939. december 6-án született Újfehértón. Paraszti családban nevelkedett, innen ered a föld, az állatok iránti szeretete, amely egész munkásságát végigkísérte.

Elemi iskolai elvégzése után a Nyíregyházi Gimnáziumba került, majd a Debreceni Agrártudományi Főiskola évei következtek.

1962-ben, közvetlenül tanulmányai befejezése után került Derecskére gyakornoknak, a helyi Petőfi Termelő Szövetkezetbe, első munkahelyére.

1963. január 1-től növénytermesztési agronómus, egy évvel később főagronómus, ezt követően főmérnök, majd elnökhelyettes, akihez a termelés irányítása tartozott. Közben folyamatosan képezi magát és szakmérnöki oklevelet is szerez. A növénytermesztés mellett gondja volt az állattenyésztés arányos fejlesztésére. Munkája eredményeként a gazdaság a '70-es évek közepére kialakította a 400-as magyartarka húshasznú állományát.

Évente több száz kiváló minőségű, végsúlyra hizlalt bika hagyta el a gazdaság istállóit, amelyek előbb olasz, később az orosz piacra kerültek. A saját szaporulat kétszeresét vásárolták hízóalapanyagnak ebben az időszakban.

1980-tól rövid kitérőt tett a szövetkezeti érdekképviselő területére. A Hajdú Bihar megyei TESZÖV főmunkatársa, majd titkárhelyettese lett. Innen hívta vissza régi munkahelye a Szövetkezet elnökének 1989-ben. Döntő érdeme van abban, hogy a gazdaság egyben maradt, s eredményes éveket zárt.

Eközben a húsmarha ágazat az országos tendenciákkal megegyezően zsugorodott. A vágómarha hizlalás szinte megszűnt. 1994-ben döntéskényszerbe került a gazdaság vezetése, s a felszámolás gondolata is felmerült. Végül úgy döntöttek, hogy belépnek a Magyartarka Tenyésztők Egyesületébe. Ennek eredményeként egy magas színvonalú tenyésztői munka vette kezdetét, és két évvel később már megjelentek állataikkal a kiállításokon. Azóta több vitrint is megtöltöttek a kapott díjak és serlegek.

1996-tól bekapcsolódtak a tenyészbika előállításba. Az 1997. augusztus 28-án született 15237-es Derecskei Szemrevaló Lejtőt még több mint 30 minősített tenyészbika követi, amelyek természetes fedeztetésre kerültek az ország szintje valamennyi szegletében.

A 2001-es évről - a 2004-es őszi teljesítmény értékeléskor - a 17076-os Derecskei Asztória Indiánér 113, a 17077-es Derecskei Alfa Passzív 112-es SV %-kal köszönt be a mesterséges húshasznú bikák közé.

A fenti eredményekkel most már Társaságként működő gazdaság a Tiszántúl meghatározó magyartarka húshasznú tenyészállat forgalmazójává vált.

Filep József a politika kikényszerítette változások közepette volt termelőszövetkezeti elnök, szövetkezeti elnök, Kft. ügyvezető, de egészen a múlt év októberéig bekövetkezett nyugdíjazásáig munkatársaitól s önmagától is azt követelte, s azt vallotta, hogy nem az a fontos, hogy milyen formában működünk, hanem az, hogy jól dolgozzunk, ha már csinálunk valamit, azt csak jól szabad csinálni.

Bölcs tanácsaival - kiállítások, elnökségi ülések, tenyésztésszemlék, s más alkalmakkor - bennünket is ellátott, köszönet érte.

III. TARKA FOTÓPÁLYÁZAT

A pályázat rövid ismertetése: Bonyhádon, a Tarka Fesztiválhoz kapcsolódóan harmadik alkalommal rendeznek fotókiállítást, melynek témája a szarvasmarha és annak tenyésztése. Tehát nem kizárólag a magyartarkák örökíthetők meg, hanem a szarvasmarhák valamennyi fajtája, bármilyen környezetben és bármilyen módon! A pályázat nyitott, azon foglalkozástól, lakóhelytől és életkortól függetlenül bárki részt vehet, fekete-fehér és színes papírképekkel. A pályázatot szakmai szempontból felügyeli a Magyartarka Tenyésztők Egyesülete és a Magyar Fotóművészeti Alkotócsoporthoz tartozó Országos Szövetsége.

Pályázati feltételek: egy szerző maximum öt alkotást küldhet be. Ezen belül a fekete-fehér és a színes papírképek aránya szabadon eldönthető. A fotók mérete 18 x 24 cm legyen. Minden pályamű hátoldalán jól olvashatóan szerepeljen a szerző neve, postacíme, telefonszáma, továbbá a fotóművészeti alkotás címe és

a felvétel helyszíne is. A fényképeket visszaküldésre is alkalmas csomagolásban kéri beküldeni, ajánlott nyomtatványként. A kiállítás népszerűsítésével kapcsolatos publikációkban szerzői jogdíj fizetése nélkül jelennek meg - a szerző nevének feltüntetésével és tiszteletpléddény biztosításával - a kiállításon szereplő művek. A Magyartarka Tenyésztők Egyesülete a kiválasztott képek közlési jogát esetleg megvásárolja szakmai lapjában való felhasználásra, a szerzőkkel való egyeztetés után. A díjnyertes fotók a kiállítás megnyitása után megtekinthetők lesznek Bonyhád város Internetes honlapján: www.bonyhad.hu, ahonnan előzetesen a nevezési lap is letölthető. A szervezők a beérkezett fotókat CD-n archiválják.

Nevezési díj: a beküldött alkotások számától függetlenül 400 Ft/fő, amelyet postaköltségre és a kiállítás népszerűsítésére kívánnak felhasználni a rendezők. További információ, nevezési lap és a ne-

vezési díj befizetésére szolgáló csekk igényelhető:

Vörösmarty Mihály Ifjúsági és Művelődési Központ, 7150 Bonyhád, Széchenyi tér 2. Telefonszám: 06-74/451-455. A pályaműveket is erre a címre kell beküldeni, vagy személyesen beadni. (A művelődési központ június 27-től július 10-ig zárva tart, ekkor a telefonszám nem él.) A díjazottak tárgyjutalomban részesülnek.

Beérkezési határidő: 2005. július 24.

Zsűrizés: 2005. július 25-29. között

Értesítés a zsűri döntéséről: 2005. augusztus 8-ig

A kiállítás megnyitása: 2005. augusztus 13-án, 16 órakor

A kiállítás megtekinthető: Bonyhádon, a művelődési központban (Széchenyi tér 2.), augusztus 12-től 26-ig.

A képek visszaküldésének időpontja: 2005. szeptemberben.

A nevezési lap megtalálható az utolsó oldalon.

Montvai Zsolt, I. Díj, 2004.

Kiss András, II. Díj, 2004.

Fekete Zoltán III. Díj, 2004.

Juhász Miklós, Különdíj, 2004.

2
0
0
4

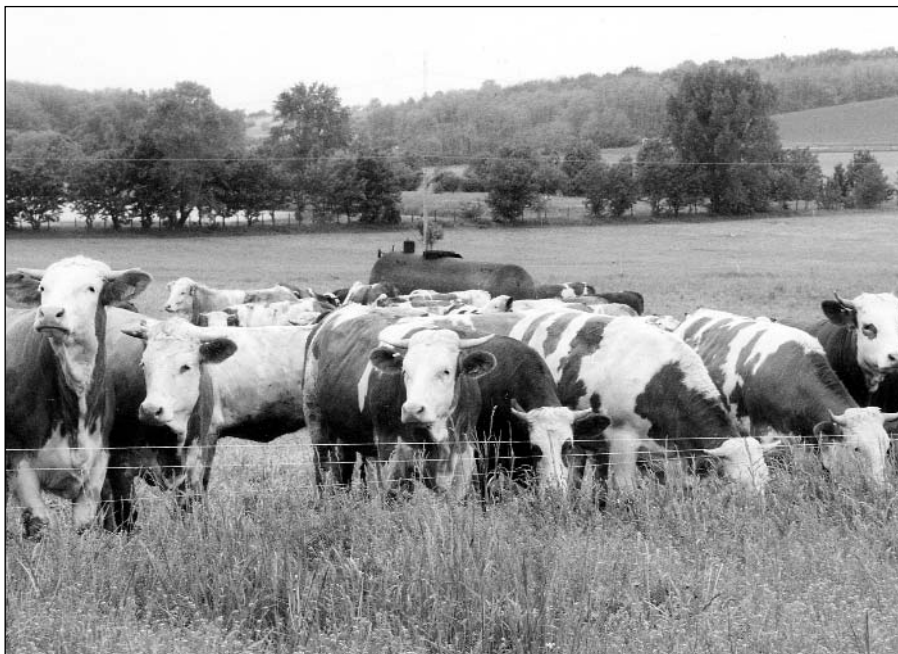

Lukács László osztályvezető, FVM

PIACI HELYZET - TÁMOGATÁSOK A SZARVASMARHA ÁGAZATBAN, A 2005-ÖS ÉV FOLYAMÁN

A magyar tejágazat az utóbbi időszakban jelentős változáson ment keresztül. A korábbi - nemzeti szabályozás által biztosított - viszonylag nagy termelési és értékesítési biztonságot adó szabályozást felváltotta az EU termékpálya szabályozása, ami sokkal inkább a piaci folyamatokhoz igazodik, mint azt a hazai tejágazat szereplői az elmúlt években megszokták. Ez még akkor is így van, ha a tej termékpálya a szigorúan szabályozott termékek közé tartozik az EU szabályozási rendszerében, melynek jellemzői a kvótarendszer, a felvásárlási és magántárolási rendszer, az exporttámogatási rendszer, valamint a termelői közvetlen támogatások rendszere. Ezek a piacsabályozási eszközök kiegészülnek még bizonyos belpiaci intézkedésekkel és támogatásokkal, de az ágazati szabályozást alapvetően a kereslet-kínálati viszonyok, a piaci és külpiaai hatások befolyásolják, ami rugalmasabb alkalmazkodó készséget kíván meg a termelőktől és a feldolgozóktól egyaránt. Közép távon ez a tendencia a piaci verseny kiegyensúlyozásához, az árak szinten maradásához illetve csökkenéséhez vezet, amit az EU támogatási rendszere csak részben kompenzál.

A húsmarha ágazatra jellemző, hogy az Európai Unió az ágazat által előállított termékek tekintetében nem önellátó, behozatalra szorul, ennek értelmében az EU-ban jelenleg keresleti piac valósul meg, az árak enyhe emelkedése tapasztalható. Hazánkban az árak a csatlakozás óta fokozatosan emelkednek, a hazai felvásárlási átlagár megközelíti az EU-25 piaci átlagárát. Az árak az előző év hasonló időszakához képest, mintegy 18%-kal magasabb értéket mutatnak, de például a fiatal bika "R3" kategóriában az emelkedés mértéke mintegy 40%-os. Magyarország sikeresen integrálódott a közös piacba, mivel már a csatlakozást megelőző időszakban az EU tagállamokkal történő kereskedelem liberalizálásával kapcsolatosan számos intézkedést tettünk. Ennek köszönhető, hogy a hízó-

alapanyag exportunk jelentős része az EU piaci felé irányul már évek óta. Elmondható, hogy az ágazat által előállított termékek célpiacaira az EU átlagár fölötti árszínvonal, ami különösen jó piaci pozíciót jelent a hazai termelők számára.

Támogatások:

A csatlakozási tárgyalások során a jogosult támogatási felső határok kerültek meghatározásra, melyek a csatlakozási szerződésben rögzítésre kerültek. Az ágazat esetében ez 1.947.280 tonna tejkvótát, 94.620 db támogatásra jogosult hízott bikát, valamint 117.000 db támogatásra jogosult anyatehenet jelent. Ebből következően a tejágazatban a termelés kis mértékű bővülésére, a húsmarha-ágazatban a támogatható állatállomány mintegy 2-3-szoros növelésére van lehetőség a jövőben. A csatlakozási tárgyalások során kialakított rendszer terület és állatlétszám alapján a korábbi évekhez képest nagyobb támogatásra ad lehetőséget. Így a hazai vágómarha-vertikum számára mind a támogatási pozíció, mind a piaci lehetőségek tekintetében előnyös a szabályozás csatlakozás után bekövetke-

ző változása. A tejágazatban ugyanakkor csak a támogatási pozíció mutat javuló tendenciát, a piaci értékesítést a versenyhelyzet és a kínálati oldal túlsúlya nyomja.

A 2005. évi nemzeti támogatások rendszeréről, az Európai Mezőgazdasági Orientációs és Garancia Alap Garancia Részlegéből finanszírozott egységes területalapú támogatásokhoz kapcsolódó 2005. évi kiegészítő nemzeti támogatás igénybevételével kapcsolatos egyes kérdésekről szóló 28/2005. (IV. 1.) FVM rendelet rendelkezik. A rendeletben szereplő jogcímek egyszerűbb megérthetősége érdekében a rendelkezésre álló forrásokat két olyan gazdasági modellben ábrázolva mutatjuk be, ami jellemző lehet a magyartarka tartók körére.

1.) Egy 60 egyedből álló tejelő tehén állományt tartó termelő esetében - aki 300 tonna tejkvótával és 100 ha, az állatok takarmányozására használt mezőgazdasági területtel (például 20 ha legelő, 80 ha szántó) rendelkezik - a támogatás a következőképpen alakul.

100 ha mezőgazdasági terület után az Európai Mezőgazdasági Orientációs és

Garancia Alap Garancia Részlegéből finanszírozott egységes területalapú támogatás 2005. évi igénybevételével kapcsolatos egyes kérdésekről szóló 18/2005. (III. 18.) FVM rendelet értelmében, egységes területalapú támogatásként, kb. 100 x 21.000 Ft, azaz 2.100.000 Ft körüli támogatásban részesülhet. Továbbá a 80 ha szántó után 80 x 19.420 Ft, azaz 1.553.600 Ft kiegészítő nemzeti támogatás igényelhető. Ezen túlmenően az állattartó 4663 Ft/tonna tejkvóta támogatásra jogosult. Példánkban ez az összeg 300 x 4.663 Ft, vagyis 1.398.900 Ft. Mindösszesen tehát a termelő mintegy 5.052.500 Ft támogatásra lehet jogosult a tejkvótája és az állatállományának ellátására szolgáló mezőgazdasági terület után. Ez az összeg egy kg megtermelt tejre vetítve (ha a tejtermelő a kvótakihasználása 100 %) 16,84 Ft-ot érheti el.

2.) Egy másik modellben a gazdálkodó 25 egyedből álló kettőshasznú állománnyal és 40 ha az állatállomány takarmányellátását biztosító mezőgazdasági területtel rendelkezik (ebből a példa kedvéért legyen 25 ha legelő, 15 ha szántó). A rendelkezésére álló kvótamennyiség ebben a gazdaság-modellben nem haladja meg a 120.000 kg-ot.

Ebben azt esetben kb. 40 x 21.000 Ft, vagyis közel 840.000 Ft egységes területalapú támogatáson túl, kiegészítő nemzeti támogatásként 15 x 19.420 Ft, azaz 291.300 Ft igényelhető. A rendelkezésre álló 120.000 kg tejkvóta után járó támogatás: 120 x 4.663 Ft, 559.560 Ft.

Amennyiben a termelő tehén állománya megfelel az anyatehén tartás támogatási feltételeinek - tehát magyartarka fajtájú - 31.248 Ft állat alapú támogatásra lehet jogosult. A példa esetében a támogatási összeg 781.200 Ft. A támogatásra való jogosultság feltétele, hogy a mezőgazdasági termelőnek a támogatásra bejelentett állatokra vonatkozóan 6 hónapos tartási kötelezettséget kell vállalnia. A tartási kötelezettség a támogatási kérelem benyújtásának napjától kezdődően áll fenn.

Ha ez a termelő anyatehén-tartási támogatásra jogosult állatot tart és a takarmánytermő területére vonatkozóan (25 ha gyepterület) az állatsűrűség nem haladja meg az 1,4 állategység/ha mértéket, úgy további 11.702 Ft/egyed extenzifiká-

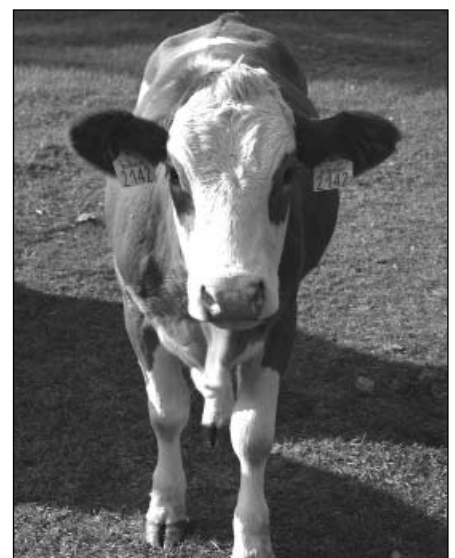
ciós szarvasmarha-tartási - esetünkben: 292.500 Ft - támogatásra is jogosult lehet. Ebben a példában tehát a termelő mindösszesen 2.764.560 Ft támogatást igényelhet a 2005. évre vonatkozóan. Ez az összeg egy kg megtermelt tejre vetítve (ha a tejtermelő a kvótakihasználása 100 %) 23 Ft-ot is meghaladhatja.

A fenti két példa jól mutatja, hogy a magyartarkát tartó és jellemző termelői kör tejtermelés, mint alaptevékenység (kiegészítve az állatállomány takarmányellátását biztosító takarmánytermő területre jutó támogatásokkal) komoly támogatási bevétel kiegészítésre számíthat, a normatív támogatások igénybe vételével.

Magyartarka tartás esetében azonban nem szabad megfeledkezni arról az esetről sem, amikor valaki hízott bikát, mint vágó árualapot állít elő. Ebben az esetben is jár a takarmánytermő terület után a 21.000 Ft/ha körüli egységes terület alapú támogatás. Ezen felül hízott bika tartási támogatás igényelhető, azon kilenc hónapnál idősebb hímváru szarvasmarhák után, melyeket 2005. január 1 - december 31. közötti időszakban vágóhídon levágtak, vagy élőállatként harmadik országba exportáltak, vagy másik tagállamba szállítottak. A támogatás mértéke 34.862 Ft/egyed. A támogatás további feltétele, hogy az állattartó a hímváru szarvasmarhát a tenyészetéből történő kikerülés előtt legalább 2 hónapig tartotta. Ez a támogatási lehetőség is kiegészítthe-

tő az extenzifikációs támogatással amennyiben a termelő takarmánytermő területére vonatkozóan az állatsűrűség nem haladja meg az 1,4 állategység/ha mértéket. A támogatás mértéke itt is 11.702 Ft/egyed. Ezekkel a támogatásokkal a marhahízlás akár önmagában, akár a tejtermelést kiegészítő tevékenységként szintén jövedelmező lehet és a javíthatja a gazdaság eredményét.

A fenti támogatásokra jellemző, hogy azok mértéke a csatlakozási szerződés értelmében jövőre növekszik (mintegy 5-10 %-kal), azonban a tejkvóta támogatással kapcsolatos speciális megállapodás értelmében a támogatási mérték jövőre a kétszeresére nőhet.

Teszler Miklós telepvezető, KE-ÁTK

A KE ÁLLATTUDOMÁNYI KAR SZARVASMARHA TELEPE

A Kaposvári Egyetem Állattudományi Karán 2003-ban adták át az új, korszerű, az Európai Unió állat- és környezetvédelmi törvényeivel is harmonizáló 100 férőhelyes tejelő szarvasmarha telepet. A bemutató üzemként is funkcionáló tejtermelő gazdaság kialakításánál egyik fő szempont volt a jó gépesíthetőség, amely racionálisabb munkaszervezést, költséghatékony üzemeltetést tesz lehetővé.

A 91 - fele részben magyartarka, fele részben holstein-fríz - tehén és szaporulata három termelő-, valamint egy növendékistállóban került elhelyezésre. Az ellés előtt álló tehenek egy kiscsoportos elletőistállóba kerülnek. A fiatal borjak vesztéségmentes felnevelése érdekében nemrégiben került átadásra egy minden igényt kielégítő, nyitott, a fiatal állatok etológiai sajátosságaihoz igazodó, kiscsoportos elhelyezést lehetővé tévő borjúistálló. A tehenek stresszmentes, higiénikus kifejtését egy 2 x 6 állásos, automata kehelylevegővel ellátott De-Laval fejőberendezés garantálja.

A szarvasmarha telep az Egyetem tan- és kísérleti üzemének szerves része, ezért a fajták kiválasztásánál döntő szempont volt a hazai két tejelő genotípus, a holstein-fríz és a magyartarka azonos tartástechnológiai körülmények közötti elhelyezése, amely egyidejűleg szolgálja a versenyképes oktatást és a kutatás-fejlesztési tevékenységet.

A holstein-fríz állomány vemhes üsző importként érkezett Németországból, míg a magyartarka állomány szintén vemhes üszőként került tulajdonunkba az egyházasrádóci és a gencsapáti szövetkezetekből.

A termelőállomány elhelyezésére könnyűszerkezetes, három oldalról zárt, etetőasztallal és fagymentes labdás itatókkal ellátott, növekvő almos rendszerű istállók szolgálnak. Ehhez tartozik még istállónként egy-egy De-Laval abraketető automata is, amely a termelésfüggő abraketarmány pontos adagolását teszi le-

hetővé. Az eltérő korcsoportok abraketarmányát és a tejpótló tápszert a Cargill takarmányforgalmazótól szerzi be a telep.

Az istállók széles felhajtóúttal csatlakoznak a korszerű fejőházhoz. A telepen az ALPRO telepírányítási rendszert használjuk, amely a tejtermelési adatok gyűjtése és feldolgozása mellett a tehenek aktivitás mérésével segíti az ivarzók kiválogatását. Az ALPRO-val párhuzamosan használjuk a RISKA programot is. A termelési adatokat havi rendszerességgel méri az Állattenyésztési Teljesítményvizsgáló Kft. Az egyedi tejmintákból a beltartalmi paramétereket, a csíra- és a szomatikus sejtszámot, valamint karbamid tartalmat határozzák meg.

A fejéstechnológia szigorú betartásával az elegytej összcsíratartalma 10 000 db/ml alatti, míg a szomatikus sejtszám 150 000 körül mozog. A megtermelt tejet napi rendszerességgel az ÚJ MIZÓ Rt. szállítja el.

A borjak felnevelését igyekszünk minél kisebb ráfordítással megoldani úgy, hogy a technológiai befejeztével edzett, egészséges növendék állatokat állítsunk elő. A megszületett borjakat azonnal elvesszük az anyjuk alól, és már az első koloszttrumot is vödörből itatjuk velük. Az első öt napon csak az anyjuktól fejt teljes tejet kapják, majd a hatodik napon, áttérünk a tejpótló tápszer itatására. A választás a hatvanadik élet napon történik, amelynek feltétele a fajtára jellemző megfelelő fejlettség és az elvárt szárazanyag felvétel. Ezt követően a bikaborjak hizlálásra elkerülnek a telepről. A fiatal borjak elhelyezését a tejítási időszakban egyedi ketrecekben oldjuk meg, választás után pedig a fent említett kiscsoportos utónevelőbe, majd a 100-120 életnap elérését követően pedig a növendékistállóba kerülnek. A magyartarka üszőket 18 hónapos korban 390 kg élősúlyban, a holstein-fríz üszőket 16 hónapos korban 360 kg élősúlyban vesszük tenyésztésbe.

A telephez tartozik egy három részre

osztott falközi siló, amely a tömegtakarmány elhelyezését oldja meg, rendezett formában. A szálastakarmány elhelyezésére egy 30 vagonos szénatároló szolgál. A tömeg és szálastakarmányokat a tan- és kísérleti üzem állítja elő az Egyetem saját területén.

A takarmányozás monodietikus, silókukorica szilázsra alapozott, a termelő tehenek egy komplett takarmánymixet kapnak, amely a szilázs, répaszelet, lucernaszéna és az alapbrak homogén keveréke.

Ezt kiegészítve az abrakadagoló automatából a tehenek felvehetik a termelési szintjük szerint nekik járó granulált abraketarmányt. A tej beltartalmi értékei kedvezőek, a zsírtartalom 4,1%, a fehérjetartalom pedig 3,3%. A növendékállományt a tavaszi, nyári hónapokban a telep körül elhelyezkedő legelőterületeken legeltetjük.

A takarmányok kiosztását és keverését egy KUHN 850 EUROMIX mérleggel ellátott keverő-kiosztó kocsival oldjuk meg. A munkagépekhez tartozik még egy rakodógép, és egy MTZ-80-as traktor is. Az istállók időszakos kitrágyázását a növénytermesztési ágazat végzi el.

A szaporodásbiológiai munkákat körjáratos inszeminátor végzi. A produktivitási % eléri a 80%-ot. A termékenyítési index teheneknél 2,2, üszőknél 1,6. A két ellés közötti idő átlagosan 415 nap. A szaporítóanyagot az OMT Rt-től vásároljuk, az elmúlt év során nagyszámú ciklus-spermát is felhasználtunk.

Távlati célok között szerepel az állomány növelése, ezt az idei évtől már a beálló saját tenyésztésű üszőinkkel tudjuk megoldani.

Terveink között szerepel, hogy mind a regionális, mind az országos mezőgazdasági kiállításokon megjelenjünk az állatunk tenyésztett fajták néhány szép, reprezentatív egyedével.

Szabóné Bogdán Judit ügyvezető igazgató

NAGYVÁZSONYI MEZŐGAZDASÁGI KFT.

Társaságunk a Bakony alján, kedvezőtlen termőhelyi adottságok között gazdálkodik. Termelési szerkezetünk hagyományos. Növénytermesztést 2075 hektáron folytatunk, ebből 1586 ha szántó, 489 ha gyepterület. Területünk jelentős részén gabonaféléket termelünk, ipari növények közül napraforgót, burgonyát. Ezen felül biztosítjuk az állattenyésztés takarmányszükségletét.

Állattenyésztésünk szarvasmarha-tenyésztéssel, és pulyka bérhizlalással foglalkozik. A Bakonyi elhelyezkedés következtében 300 hektáron erdőgazdálkodást folytatunk. Kedvezőtlen termelési feltételeink jövedelem kiesését különféle kiegészítő tevékenységek pótolják. E "több lábon állás" tette lehetővé, hogy az előző évek rendkívüli aszálykárait sikertelenül vagyonvesztés nélkül átvészelnünk.

Társaságunk megalakulása (1959) óta foglalkozik szarvasmarha-tenyésztéssel, azóta magyartarka az állományunk.

Az elmúlt időszakban többször felvetődött a fajtaváltás kérdése, hiszen a gazdaságosság szempontjait figyelemmel kell kísérnünk. Sajnos a piac nem ismerete el, így nem is döntötte ezt a fajtát az utóbbi időben. A tej kiemelkedő beltartalmi értékeit (zsír %: 4,1 - 4,5; fehérje %: 3,5; zsírsz. %: 9,1) a tejipar csak "liter áron" fizeti meg.

A húspiac is stagnál évek óta, bár értékesítési gondjaink nincsenek, a hízóbika értékesítési ár 280-300 Ft/kg-ról nem mozdult annak ellenére, hogy a hizlalási költségek jelentősen növekedtek.

A fentiek miatt nagyfokú szakmai elhivatottság és a fajta iránti ragaszkodás kellett ahhoz, hogy megmaradjunk a magyartarka állomány mellett.

Gazdaságunk jelenleg 282 db tehenet és annak szaporulatát neveli. A gazdaságtalan hizlalás miatt a bikaborjakat 200-300 kg közötti súlyban értékesítettük. Az idei évtől elkezdtünk kialakítani egy húshasznú állományt, a rosszabb tejtermelésű egyedek beállításával. Tervezzük a bikaborjak felhizlalását.

A tenyésztés megfelelő színvonalának fenntartása érdekében évek óta a Szombathelyi Állomásról vásárolunk tenyészbikákat. Az üszöket bikával fedeztetjük. Jelenleg 2 db tenyészbikával rendelkezünk.

Minden üszöt leelletünk, tejtermelésük dönti el, hogy a továbbiakban tej-, vagy húshasznú továbbtartásuk valósul-e meg.

A teheneket első két ivarzás alkalmával termékenyítjük, ha nem vemhesülnek, bikával fedeztetjük.

Az állomány kötetlen tartású, a fejés egy saját kivitelezésű fejőálláson történik, amely halszállás rendszerű, és 16 tehenet fejését teszi lehetővé azonos időben.

Az állatok nyári takarmányozása "zöld futószalagra" alapozott. A tehen- és üsző állomány legeltetését teszi lehetővé a rendelkezésre álló gyepterület, az örzést biztosító gondozói háttér.

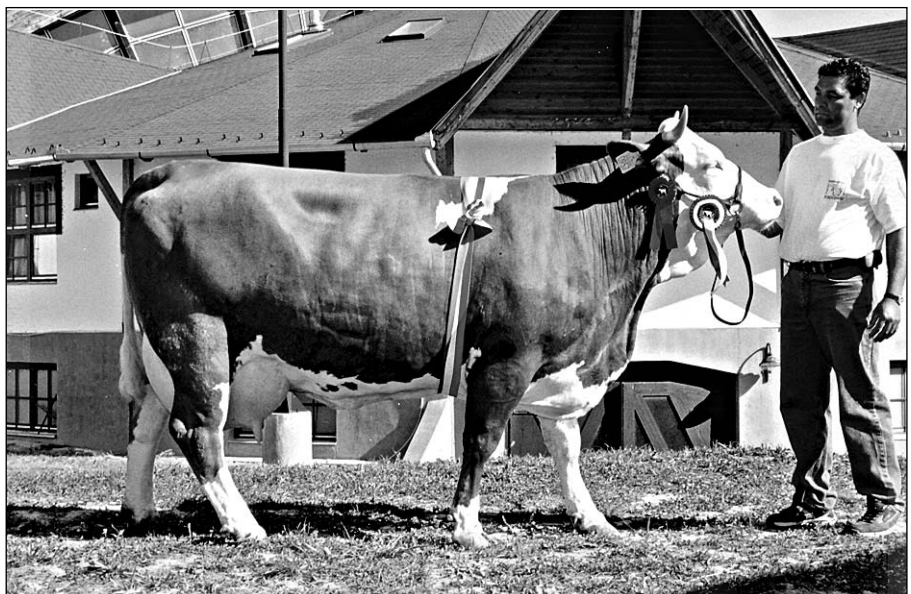
A téli takarmányozás kukorica szilázsra és lucerna- ill. fűszénára alapozott, abrak kiegészítéssel.

A takarmányok döntő része saját előállítású, így próbáljuk biztosítani az ol-

csó tömegtakarmányt, a tenyészet gazdaságos működtetését.

Büszkeséggel tölt el bennünket, hogy tenyészetünk fennállása óta számtalan ismerésben részesült. Az utóbbi években rendszeresen részt veszünk a Pannon Állattenyésztési Napokon és a Szentgyörgy-napi Agrárexpón, Pápán. Pápán a tavalyi évben növendéküszőink I. díjban részesültek, 2003-ban Kaposváron egyszer ellett kategóriában a 0951 számú tehenünk nagydíjas lett.

Gazdaságunk a hosszú évek tenyésztési tapasztalataira alapozva, a sokszor megélt kudarcok ellenére kitart a fajta tenyésztése mellett. A Magyartarka Tenyésztők Egyesülete segítségével próbálunk a fajta megőrzéséhez, tenyésztésének eredményességéhez hozzájárulni.

Szabari Miklós doktorandusz, KE-ÁTK

SZARVASMARHA-TENYÉSZTÉS A XXI. SZÁZADBAN

Az állattenyésztés szaporodásbiológiai statisztikái romlanak a termelés növekedésével. Ennek legfőbb okai az intenzív állattenyésztéssel együtt járó nem természetszerű tartás, a hiányos takarmányozás, valamint a stressz. Az utóbbi évtizedekben az Európai Unióban - így hazánkban is - és az azon kívüli fejlett országokban jelentős eredményeket értek el a haszonállatok tenyésztése és az állatok genetikai állományának javítására kidolgozott tenyésztési programok fejlesztésének területén. A tenyésztési programok megvalósításához számos tenyésztési és szaporítási módszer áll rendelkezésre. Mivel a szaporítás eredménytelensége az egész állattenyésztés gazdaságosságát alapjaiban veszélyezteti, egyre több figyelem fordul a biotechnológiai vagy asszisztált reprodukciós eljárások felé.

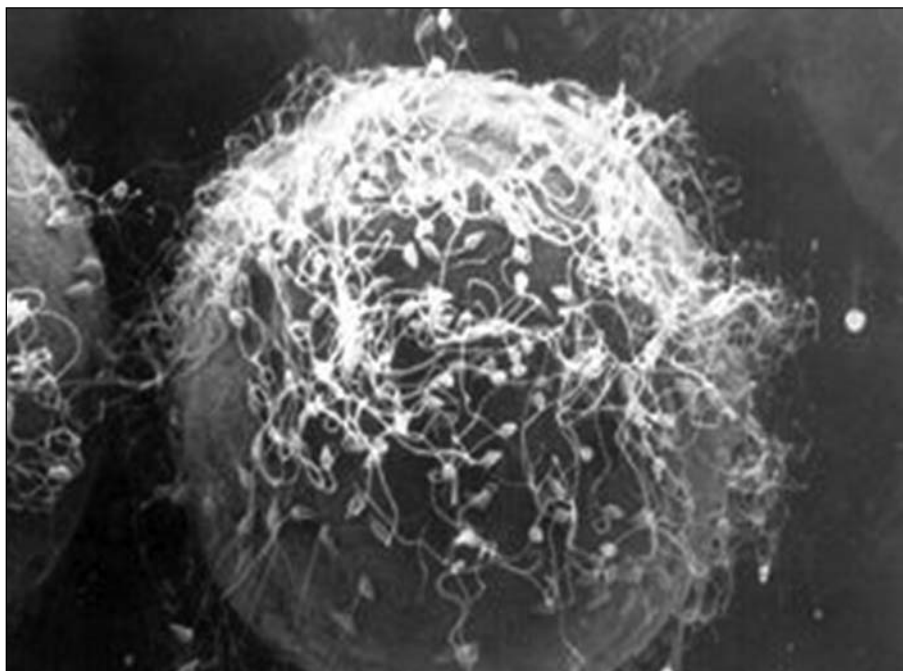
Intenzív tenyésztői munkát törzstenyészetekben lehet hatékonyan végezni. Ezek olyan tenyészetek, amelyben a tenyésztői munka, az állatok teljesítménye a fajta átlagánál magasabb színvonalú. A nukleusz-populációkban végzett tenyésztés alapja a mesterséges termékenyítésen, a nőivarú donor állatok szuperovulációján (multiple ovulation, MO), és embriómosásán (embrió-transzplantációra, ET) alapuló MOET (multiple ovulation and embryo transfer) alapuló eljárás, kiegészítve az erre épülő egyéb korszerű biotechnikai eljárásokkal, mert a biotechnológia csak akkor tud az állatnemesítésben segíteni, ha módszerei szerves alkotóelemeivé fejlődnek a hagyományos nemesítési programoknak.

A legrégebbi, egyben legkiforrottabb biotechnikai módszer a mesterséges termékenyítés (MT) és a hozzá kapcsolódó ondómélyhűtés. Segítségével egy "csúcs" bikától évente több ezer ivadék is előállítható időtől és tértől függetlenül. Évek óta rutinszerűen alkalmazzák több állatfajnál is. A termékenyítés művelete egy kiforrott, könnyen elsajátítható, működő eljárás, melyet a termékenyítőanyag fagyasztása tett lehetővé, hogy napjaink legszélesebb körben alkalma-

zott eljárása legyen. Az eljárás leggyengébb pontja a mélyhűtés, ugyanis ekkor a hímivarsejtek károsodnak. A tudomány előrehaladtával, a megszerzett ismeretek segítségével próbálják a kutatók a károsodás mértékét minimalizálni. A másik meghatározó területe napjaink spermológiai kutatásainak a termékenyítőanyag szexálása, amelynek technikája kidolgozott ugyan, de a módszer határfoka jelenleg még nem kielégítő. Ennek széleskörű elterjedése újabb lehetőséget adhat a nemesítők kezébe.

A szarvasmarha-tenyésztésben a második legelterjedtebb eljárás, amely legalább olyan jelentőséggel bír, mint a MT - csak éppen az ellenkező ivarban - az embrió-átültetés (embrió-transzfer, ET). A módszer az 1800-as évek végéig nyúlik vissza, ebből adódóan még sihederkörü az i.e. 800-as években kiinduló asszír eredetű MT-hez képest. Embrió-átültetésről akkor beszélünk, ha a vemhes nőstény (donor) szervezetéből még a megtapadás előtt (marha esetében, ez ivarzás után 6-9 nap között) az embriót eltávolítják, majd megfelelő elbírálás után egy, az ivarzás azonos fázisában lévő fogadó ál-

lat (recipiens) méhében ültetik át. Sikeres megtapadás esetén az így vemhesült állat hordja ki a beültetett utódot. Egyes fajtákban a mesterséges termékenyítéshez hasonlóan rutinszerűen alkalmazzák olyannyira, hogy napjainkban az ET a genetikai fejlesztés mellett az árutermelés szolgálatában is áll. Az embriók fagyasztása az ET "Achilles-sarka", ugyanis az embrió életképessége, a fagyasztás technikájától függően akár 10-20 % -al is csökkenhet a friss állapotban történő beültetéshez képest (60 %-os hatékonyság). A tenyésztőket régóta foglalkoztatja az a gondolat, hogy a megszületendő utód, hímivarú vagy nőivarú lesz-e. Nos az embrió-átültetés és a hozzá kapcsolódó technikák lehetőséget adnak a kérdések megválaszolására. Szintén rutinjellegűnek számít az embriók ivarának pontos meghatározása az embrió kis darabjából. Az eljárás biológiai alapja az, hogy a korai embriófejlődés szakaszában az emlős embriók mikromanipulációval történő darabolása után az embriódarabok képesek regenerálódni, belőlük a beültetést követően életképes utód fejlődik. Így lehetséges nyílik az "embrió-darabok kro-

moszómáiból" ivarának, és esetleges genetikai (pl.: BLAD) terheltségének a meghatározására is.

Az elmúlt években elért biotechnológiai és alkalmazott szaporodásbiológiai kutatásokból származó eredményeknek a jövőben szélesebb körű alkalmazása várható. Ilyenek többek között az in vitro embrió-előállítás (IVF), és az ehhez szorosan kapcsolódó transzvaginális ultrahanggal való petesejt kinyerés (ovum pick up, OPU), mely segítségével gyakorlatilag az embrió-előállítás a donor vemhessége alatt is folytatható. Az állati szervezeten kívüli fertilizációnak nem az egyetlen lehetősége az élő állatból származó petesejttel végzett termékenyítés. Lehetőség van elhullott állatok petefészkéből származó petesejtek laboratóriumi termékenyítésre, in vitro fertilizációjára is. Az így előállított embriók ugyanúgy beültetésre vagy fagyasztásra kerülhetnek, mint a hagyományos úton nyert embriók. E módszerek alkalmazásával a generációs intervallumot tovább lehet csökkenteni, nagyobb genetikai előrehaladást lehet realizálni.

További lehetőséget ad a tenyésztők kezébe az említettekén kívül a molekuláris biológia kínálta lehetőségek, a géntérképezés és a markerek segítette szelekció (marker assisted selection, MAS). A MAS célja az, hogy a hagyományos módszerekkel végzett szelekciót DNS-szintű szelekcióval helyettesítsük. Ennek során genetikai markerek használatával azonosíthatjuk a populáció legjobb egyedeit (egy genetikai jelzés segítségével azonosítják be a vizsgált tulajdonságot), és a termelési adatok gyűjtésének költségei részben kiiktathatók. A legnagyobb előny az, hogy a teljesítményvizsgálat előtt előszelekciót tesz lehetővé, előinformációt nyújt a nemesítő számára.

A szarvasmarha fajban csak néhány ilyen markert ismerünk. Így pl.: tejfehérje típusokat, a duplafarúság génjeit sikerült meghatározni. A szarvasmarha-tenyésztésben fontos tulajdonságok genetikai markereinek megismerése azonban a jövő feladata. Emiatt a MAS a hagyományos szelekció kiegészítője, és nem annak a helyettesítésére szolgál! Okszerű használatával a genetikai előrehaladás felgyorsulhat. A szelekciós bélyegek az állat életének igen korai szakaszában fel-

Név	Ország	Bevezetés éve	Donor-fajta
DELTA FY-BI	Hollandia Dánia	1989 1985	Holstein-fríz Dán vörös Holstein-fríz Dán Jersey Holstein-fríz
GENETIQUE AVENIR	Franciaország	1982	Holstein-fríz
GENUS	UK	1987	Holstein-fríz
OSNABRÜCK ET/DT-PROGRAM	Németország	1987	Holstein-fríz

Az 1980-as évek közepén bevezetett nagyüzemi MOET-rendszerek (CALLESEN et al. 1996)

ismerhetők (akár az embrió néhány sejtjéből), mielőtt azok kifejeződnenek. Az előinformációt mindkét nemből meg lehet kapni. Markerek még használhatóak a populációk genetikai szerkezetének a vizsgálatára, beltenyésztett vonalak homozigotizálásának vizsgálatára, populációk beltenyésztettségének becslésére, származás ellenőrzésre, állományok -fajták közötti genetikai távolság becslésére, heterozis-tenyésztés becslésére is. A molekuláris genetikai lehetőséget ad többek között a különböző genetikai terheltségek kiszűrésére is.

A biotechnikai eljárások a MOET-n keresztül integrálódnak a tenyésztésbe. A már említett MOET tenyésztési rendszert 1983-ban írták le. Ez a speciális tenyésztési módszer, a klasszikus értelmezésben, a szuperovuláció és az embrió-átültetés alkalmazását jelenti. Azonban ez mára kibővül a fentiekben bemutatott eljárásokkal. A rendszer előnye, hogy növeli a genetikai javulás mértékét és a genetikailag értékesebb nőivarú állatok ivadékainak a számát, növeli a teheneknél a szelekció intenzitását és csökkenti a generációs intervallumot. Számos szimulációs modell bizonyította a MOET tenyésztési rendszer előnyét a mesterséges termékenyítést alkalmazó tenyésztési módszerrel szemben. A MOET alkalmazására épülő tenyésztési programokban a legnagyobb genetikai előrehaladás úgy érhető el, ha az nagy létszámú aktív populációra terjed ki, mert ez által elkerülhető a rokontenyésztés és a genetikai variancia csökkenése. A modern tenyésztéstechnikai módszerek közül az embrió-transzplantációra és egyéb, asszisztált reprodukciós eljárás-

rásra alapozott nukleusz tenyésztés néhány fajtában, szerte Európában beépült a tenyésztési programokba (táblázat).

A MOET tenyésztési rendszerek két szelekciós elvre alapozódnak:

1. A borjak serdülő kori szelekciója nőivarú őseik szaporítási teljesítménye alapján (juvenil séma). Ebben az esetben a genetikai előrehaladás 30-50% is lehet!
2. A tehenek szelekciója első laktációs teljesítményük és az ősökre vonatkozó információ alapján (kifejlettkori séma).

Természetesen ezeken kívül sok más egyéb módszer is létezik. Mivel ezek a módszerek napról-napra fejlődnek, ezért lehet, hogy a közeljövőben már további új kutatási eredményeknek lehetünk szemtanúi. Mind az elméleti, mint pedig a gyakorlati oldal adott hazánkban is, hiszen nemzetközileg elismert kutatóhelyek (ÁTK, Herceghalom; MBK, Gödöllő) foglalkoznak az újabb és újabb felmerülő kérdések megoldásával.

A technika vívmányai mellett azonban tisztában kell lenni a ténnyel, hogy ezekkel az eljárásokkal sem lehet csodát tenni, nem pótolják az alapvető, tartásból, takarmányozásból, menedzselésből adódó hiányosságokat!

Dr. Szmodits Tibor, nyugalmazott minisztériumi főtanácsos

EMLÉKEZÉSEK

"Die alte Freundschaft rostet nie!"
/A régi barátság soha nem rozsdásodik!"/
/ német közmondás/

4.2. A NÉMET SZÖVETSÉGI KÖZTÁRSASÁG /BRD/

Ismereteim csupán a hegyi tarkát tenyésztő régiókra, így Bajorországra, Baden-Württenbergre és Hessenre szorítkoznak, azaz a "Dél-Német Szarvasmarha Tenyésztő Egyesületek Munkaközösségére" (Arbeitsgemeinschaft süddeutscher Rinderzuchtverbände) terjednek, de rendelkezem néhány adattal is, amint az első számban ígértem, az össz németországi szarvasmarha tenyésztés múlt és mai összevetésére alkalmasnak ígérkezik.

Szakmai kollégáim közül, E. Senckenberget, M. Nagelmeiert, (elnökök) K. Sieblitzet és K. Müller minisztériumi vezetőket, Prof. H. Krausslichot és Prof. H. Mosert, nem utolsó sorban A. Gottschalkot, a Grubi Kutatóintézet nyugalmazott igazgatóját említem.

Velük első ízben 1965-ben Budapesten, az ETMTSZ 4. közgyűlése során kerültem szakmai kapcsolatba, ami korábbi ismeretségünket elmélyítette. Az említett kongresszusnak azonban volt egy kényes pontja: az NDK tagfelvételi kérelmének fogadtatása. A kényes "politikai kérdést" békésen, az NSZK-t képviselő Senckenbergnek, a delegáció vezetőjének - fehér asztal mellett összehozott egyeztető tárgyalással - sikerült megoldani.

Későbbiek során az ETMTSZ kongresszusi és munkabizottsági ülésein találkozásaink mind gyakoribbá váltak. A szakmai viták, érvelések végül is kompromisszumos megoldásokhoz vezettek, sikerült egymást kölcsönösen megbebecsülni, megismerni, így hazánknak és magunknak is az említettek közül több őszinte barátot találni.

Vendéglátóink figyelmes házigazdák voltak. Az eltérő vélemények egyeztetése és a bölcs "középút" megtalálása volt a hegyi tarka közös erővel végzett (nemzetközileg integrált) nemesítő munkának az alapja. Eredményeit az érintett orszá-

gok azonnal felhasználhatták. A kitűnően szervezett programok, a legújabb kutatási eredmények ismertetése és az őszinte viták, döntések, a bemutatók és kiállítások sok ismerettel gazdagítottak.

Hazai rendezvényeinken - legjobb tudásunk szerint - sem szakmai, sem kulturális programjainkkal nem akartunk a vendéglátóinktól elmaradni. A tenyésztőmunka, szakembereink bemutatása, megismertetése sok barátot szerzett az országnak, még a fenntartással fogadott "kritikus" időkben is.

Bár a bevezetőben felsorolt német régiókban a hegyi tarka tisztavérben tenyésztése volt az általános, mégis itt láthattam neves tenyészetekben első ízben Red-Holstein keresztezéseket, amelyek a "tejkvóta" határain belül a mai napig terjednek.

Az EU gazdaságpolitikája, a német újraegyesítés, a megváltozott gazdasági körülmények az általam egykor jól ismert tenyésztőmunka alapjait megváltozt-

tatták. Németország szarvasmarha-tenyésztését K.Müller tenyésztési igazgató adatai alapján a táblázatban bemutatom. Baráti segítségét ezúton is megköszönöm!

A hetvenes évek közepétől - a szakmaiaktól eltekintve - sok minden megváltozott. Régi barátaim közül sokan meghaltak, nyugdíjba vonultak. Ennek ellenére utoljára 1988-ban jártam a Müncheni Hegyi Tarka Világkongresszuson, a rendezvény meghívott vendégeként. A kitűnő programok tanulságosak voltak.

Örültem, hogy néhány régi ismerőst még személyesen üdvözölhettem. A kongresszus záróakkordjaként egy ragyogóan szép estén a jól ismert kürtszólónak, az "Il Silencio"-nak a dallamai csendültek fel.

Én meg félrevonulva, kissé meghátródva egy könnyecseppet elmorzsoltam. Tudtam, hogy ez egy szép korszak lezárását, számomra, pedig valóban a "csendet" jelenti.

	1990.		2003.
	régi szövetségi tartományok /NSZK/	új szövetségi tartományok /NDK/	összes szövetségi tartomány
szarvasmarha 1000 db	14 541,5	4 946,5	13 612,4
ebből: tehén 1000 db	4 770,5	1 584,1	4 363,5
tehenenkénti tejtermelés ellenőrzött állományban			
tej kg	5 908	4 375	7 231
tejszír %	4,15	4,23	4,19
tejféherje %	3,36	-	3,43
a kettős és tejhasznosítású tehenek aránya	96,6 %	79,1 %	86,5 %
ebből: fekete és vöröstarka			53,1 % ft
holstein	56,8 %	98 /SMR/	9,0 % vt
hegyi tarka	31,8 %		29,4 %
borzderes	8,4 %		5,7 %
vörös	0,8 %	2,0 %	0,5 %
egyéb	2,2 %		2,2 %
A húsmarhák arányai %	3,4 %	20,9 %	13,5 %
ebből: hegyitarka	5,0 %	55,5 %	19,8 %
charolais	15,0 %	17,4 %	16,9 %
limousin	10,0 %	11,1 %	15,5 %
angus	55,0 %	4,8 %	14,0 %
galloway	8,0 %	5,5 %	11,0 %
highlandi	5,0 %	1,2 %	6,8 %
egyéb	2,0 %	4,5 %	16,0 %

Összehasonlító adatok a német szarvasmarha-tenyésztésről

Bakos Gábor szaktanácsadó, SANO

SZILÁZSTARTÓSÍTÁS

A szarvasmarha takarmányozás legkritikusabb pontja a kukoricaszilázs készítése, hiszen 365 nap takarmányszilázsát kell megteremteni. Minden termelő komoly figyelmet fordít a helyes fajtaválasztásra (silókukorica hibridek), a növényvédelemre, talajmunkákra. A legfontosabb szegmense a szilázkészítésnek azonban mégsem a termőföldön dől el, hanem a betárolás során a megfelelő tartósítással, tömörítéssel és a siló gondos lefedésével.

A Sano-Modern Takarmányozás Kft. Az elmúlt évben kedvezményesen kínálta tömegtakarmány tartósítóját, a Labacsil DUO-t az üzemek számára. Számos üzem és termelő élt a lehetőséggel és tartósította lucernaszenázsát, illetve kukoricaszilázsát Labacsil DUO-val.

Mi a Labacsil DUO?

A Labacsil DUO homofermentatív tejsavbaktériumok és kémiai adalékok speciális kombinációja, speciális savakból, melyek elnyomják és megsemmisítik a káros baktériumokat, penészgombákat, klosztridiákat és élesztőket.

A kukoricánövény illetve a szecs-kázott friss kukorica tele van baktériumokkal, penészgombákkal és élesztőkkel. Egy gramm frissen szecs-kázott kukorica akár kb. 6.000.000 baktériumot és kb. 80.000 gombacsírárt tartalmazhat. Ezek a mikroorganizmusok ideális táptalajt találnak maguknak és az adott feltételek mellett gyorsan szaporodnak. A következők a takarmány rothadása, penészképződés, összecsomósodás, toxin- és alkoholképződés, valamint jelentős tápanyagvesztés.

A Labacsil tejsavbaktériumok

A Labacsil DUO-ban található tejsavbaktériumok bizonyítottan javítják az erjedés folyamatát, a szilázsban a tejsav termelődését és ezzel a szilázsban a pH-érték csökkenését.

A Labacsil savak

A Labacsil DUO a tejsavbaktériumok

mellett nagy hatékonyságú savkombinációt is tartalmaz, melyeket az élelmiszeripar is számos konzervben használ tartósításra.

Ezek a savak ugyanúgy alkalmasak kukoricaszilázs tartósítására is. A Labacsil DUO-ban lévő savak nem korrozívak, nem agresszívok, de nagyon hatékonyak a káros gombákkal, penészgombákkal és élesztőkkel szemben.

Betakarításhoz a savkészítmény a kukorica szecs-kázásakor kerül a kukoricára. Ezáltal a káros baktériumok, penészgombák és élesztők megsemmisülnek már a silóba kerülés előtt.

A savak további előnyei, hogy a szilázsban lévő tejsavbaktériumok életfeltételeit javítják. A tejsavbaktériumok a pH-érték gyors csökkentésével reagálnak, ami a savak hatékonyságát javítja.

Lucerna szenázs tartósítása

A lucernaszenázs tartósítására szintén nagy figyelmet kell fordítani. Elképzelhetetlen a jó minőségű lucernaszenázs megfelelő tartósítószer használata nélkül. A kukorica szilázs tartósításakor a megfelelő erjedést a kukoricánövényben lévő cukor, és szénhidráttartalom biztosítja. Az erjedés következtében tejsav képződik, mely biztosítja a szilázs megfelelő stabilitását. A lucerna azonban nem tar-

talmaz megfelelő mennyiségű cukrot, ezért a kedvező tejsavbaktériumok számára ez a közeg nem optimális. Szenázstartósítás során is célunk a tejsavas erjedés, de cukor és szénhidrát hiányában ez a folyamat kissé bonyolulttá válik. Célunk a cukor és szénhidrát mennyiségének növelése a szenázsban, ezt enzimek használatával lehet elérni. A Labacsil TRIO-ban lévő enzimek ezt a feladatot hivatottak ellátni. A celluláz és hemicelluláz enzimek a szenázsban a növényi rostokat bontva könnyen emészthető szénhidrátokat, cukrokat képeznek. Ezeket a szénhidrátokat már könnyedén fel tudják használni a szenázsban lévő kedvező erjedést befolyásoló mikroorganizmusok.

A lucernaszenázsban az első lépésként a Labacsil TRIO enzimei kezdenek dolgozni, a megfelelő rostbontás után a baktériumok végzik az erjesztési folyamatokat, majd az ideális pH elérése után a tartósító savak veszik át a konzerválás szerepét. Ezen háromlépcsős folyamatnak köszönhetően lehet megfelelő minőségű, jó táplálóanyag tartalmú lucernaszenázst készíteni.

Fontos megemlíteni a helyes tömegtakarmány készítésének néhány alapszabályát, melyek betartása nélkül könnyen

veszélybe kerül a következő évi tömegtakarmány-bázisunk.

A betakarítás időpontjánál mindig vegyük figyelembe a növény vegetációs állapotát, és lehetőleg minél kevesebb elhalt növényi részt silózzunk be. Az optimális szárazanyag-tartalom 28-38% betakarításkor. A szállítókapacitást soha ne a szecskázógép teljesítménye határozza meg, hanem a taposógépek teljesítménye. Ne feledjük, a megfelelő tömörítéssel lehet a kívánt eredményeket elérni! A silózás végezetével a silót azonnal fedjük le, lehetőleg arra alkalmas fóliával. A szabadon hagyott silónál a tápanyagvesztés elérheti a 60%-ot a siló felső rétegétől számított egy méterre is. Könnyen kiszámolható, hogy hány liter tejnek, vagy hány gramm testtömeg-gyarapodás-

nak megfelelő energia és fehérje semmül meg ezalatt, s mennyibe kerül a silónk letakarásához szükséges fólia!

A Labacsil tartósítók használata egyszerűen megoldható a Labacsil applikátorral, amit a Sano a tartósító mellé ad. Az így tartósított tömegtakarmány kukoricaszilázs esetében legkorábban 14-16 nap múlva etethető, ez a gyors pH csökkenésnek köszönhető. A silófal megbontásakor nem tapasztalható utómelegedés, mivel a káros aerob-, penész- illetve élesztőgombák a savak hatására eltűntek a szilázsból.

Referenciákért, bővebb információért keresse a Sano szaktanácsadóját!

Nevezési lap a III. Tarka Fotópályázaton való részvételhez

A pályázat feltételeit ismerem. Hozzájárulok ahhoz, hogy a kiállításra elfogadott alkotásaimat a rendezvény népszerűsítése érdekében – térítésmentesen – publikálják a rendezők, a nevem feltüntetésével, különféle sajtótermékekben.

Név:

Postacím:

Telefonszám: E-mail:

Postán küldjük vissza a képeket? (igen, nem)

Személyesen viszi el? (igen, nem)

Ha érte küld valakit, kinek adhatjuk át?

Sorszám	A kép címe	Készítésének helye	A zsűri döntése

A zsűri döntései:

Kiállításra elfogadva = K

Díjazva = D

Kiállításra nem javasolva = F

Hely: Dátum:

.....
A Szerző aláírása